

Obsah

Úvodem	9
ODDÍL I ZÁKLADNÍ POJMY Z OBLASTI NÁKLADŮ A VÝNOSŮ PODNIKU	11
1 Náklady a výnosy, hospodárnost a efektivnost podniku	12
1.1 Podnik jako relativně autonomní a samostatný výrobní a ekonomický systém	12
1.2 Vložené a vázané prostředky	16
1.3 Výdaje a náklady podniku	17
1.4 Vlastní náklady	22
1.5 Výstupy, efekty, výsledky hospodářské činnosti podniku	23
1.6 Hospodárnost a efektivnost podniku	26
2 Třídění nákladů při jejich průběhu reprodukčním procesem podniku	31
2.1 Formy projevu nákladů na vstupu do nákladového procesu	31
2.2 Třídění nákladů ve vlastním transformačním procesu — strukturálně účelové členění nákladů	35
2.3 Třídění nákladů z hlediska jednotlivých finálních výkonů — funkčně účelové členění nákladů	45
2.4 Závislost výše vynaložených nákladů na objemu vyráběné produkce — fixní a variabilní náklady	46
2.5 Náklady podniku při zavádění změn	59
3 Náklady podniku a oceňování	65
3.1 Oceňování v podniku jako relativně autonomním systémem	65
3.2 Oceňování v podniku jako relativně uzavřeném systémem	66
3.3 Zhodnocení principů oceňování v koloběhu prostředků	75
ODDÍL II ŘÍZENÍ A REGULACE PRŮBĚHU NÁKLADŮ V PODNIKU	81
4 Podstata řízení a informací	81
4.1 Řízení a jeho základní složky	81
4.2 Informace a informační systémy a jejich vztah k řízení	83
5 Systém řízení a regulace bezprostředního průběhu nákladů podniku	86
5.1 Vytváření dlouhodobých podmínek reálného průběhu výrobního a nákladového procesu	87
5.2 Zadávací blok řízení bezprostředního výrobního a nákladového procesu	87
5.3 Regulační blok řízení	89
ODDÍL III KALKULOVÁNÍ VLASTNÍCH NÁKLADŮ VÝKONŮ	96
6 Vymezení kalkulace	96
6.1 Pojem kalkulace vlastních nákladů	96
6.2 Klasifikace kalkulací vlastních nákladů z hlediska času jejich sestavení	97
6.3 Vztah kalkulace k ostatním subsystémům ekonomických informací	97
7 Předmět kalkulování	99
8 Metoda kalkulování	101
8.1 Vymezení předmětu kalkulace	102
8.2 Kalkulační vzorec	106
8.3 Způsoby přičítání nákladů	116

ODDÍL IV	ŘÍZENÍ NÁKLADŮ, VÝNOSŮ A ZISKU NA ÚROVNI PODNIKU	134
9	Obecné principy řízení nákladů, výnosů a zisku podniku	134
9.1	Zisk a model ekonomického řízení	135
9.2	Hospodářský plán podniku	136
9.3	Plán výroby a odbytu — hmotný základ hodnotového plánování.	137
9.4	Plánování nákladů, výnosů a zisku	140
9.5	Základní směry řízení nákladů podle vnitřních struktur	142
10	Kalkulační systém	144
10.1	Klasifikace kalkulačních z hlediska jejich funkce při řízení	144
10.2	Operativní kalkulace	146
10.3	Plánová kalkulace	148
10.4	Propočtová kalkulace	152
10.5	Výsledná kalkulace	155
10.6	Kalkulační systém	155
11	Rozpočet jako nástroj řízení režijních nákladů	161
11.1	Základní charakteristiky režijních nákladů	163
11.2	Struktura položek režijních nákladů	166
11.3	Dynamika režijních nákladů	169
11.4	Metody rozpočtování režijních nákladů	171
11.5	Rozpočtování celkové režie útvaru	179
11.6	Formy rozpočtu režijních nákladů	179
11.7	Kontrola skutečné výše režijních nákladů	181
12	Metodika plánování nákladů, výnosů a hospodářského výsledku v průmyslovém podniku	182
12.1	Plánování nákladů, výnosů a hospodářského výsledku	182
12.2	Základní metody plánování nákladů (výnosů)	184
12.3	Plán výkonů, nákladů a tvorby zisku	203
ODDÍL V	ZJIŠŤOVÁNÍ SKUTEČNÝCH NÁKLADŮ	207
13	Zjišťování nákladů podle druhů	208
13.1	Využití druhového členění	209
13.2	Struktura nákladových druhů	209
13.3	Obsahové vymezení	210
13.4	Časové vymezení	211
13.5	Zjišťování skutečných nákladů podle druhů	211
14	Zjišťování nákladů podle výkonů	214
14.1	Systém účetnictví orientovaný na zjišťování nákladů podle výkonů	214
14.2	Charakteristika vlivu konkrétních výrobních podmínek na způsob zjišťování nákladů	216
14.3	Typy metod zjišťování nákladů a kalkulace vlastních nákladů podle konkrétních výrobních podmínek	223
14.4	Procesní metoda	225
14.5	Charakteristika zakázkové metody	249
14.6	Metoda sdružených výkonů	253
14.7	Důsledky zaměření kontroly nákladů podle výkonů pro zjišťování nákladů podle odpovědnosti vnitropodnikových útvarů	258
15	Zjišťování nákladů podle vnitropodnikových útvarů	259
15.1	Vytváření vnitropodnikové útvarové struktury	261
15.2	Ekonomické nástroje ve vnitropodnikovém řízení	265
15.3	Vnitropodnikové ceny	272
15.4	Soustava vnitropodnikového účetnictví	278
ODDÍL VI	ROZDÍLOVÉ METODY	299
16	Vývoj a vymezení rozdílových metod	299
16.1	Rozdílové a úhrnné metody	302
16.2	Vývoj rozdílových metod	302

16.3	Vymezení základních typů rozdílových metod	308
17	Uplatnění rozdílových metod u jednicových nákladů v montážní technologii	305
17.1	Normované náklady	305
17.2	Odchylky od norem	309
17.3	Změny norem — základní kalkulace	315
17.4	Variety normové metody	323
17.5	Oceňování nedokončené výroby	327
18	Uplatnění rozdílových metod v procesní technologii	331
18.1	Normované náklady	332
18.2	Globální odchylky od normovaných nákladů	332
18.3	Určení příčin odchylek	333
18.4	Vzájemná podmíněnost odchylek u jednotlivých kalkulačních položek	339
18.5	Určení odpovědnosti za odchylky	339
18.6	Účtování nákladů a výsledná kalkulace	339
19	Zvláštnosti rozdílových metod ve sdružené výrobě	340
19.1	Sdružená výroba a rozdílové metody	340
19.2	Normy a normativy	341
19.3	Výpočet odchylek — základní schéma	342
19.4	Rozklad globální odchylky	344
19.5	Odchylky u ovlivnitelných sdružených procesů	346
19.6	Odchylky při měnitelnosti technologie	347
19.7	Odpovědnost za odchylky	350
19.8	Zvláštnosti odčítací metody kalkulace	350
20	Uplatnění rozdílových metod u režijních nákladů	351
20.1	Rozpočet režie — základ kontroly režijních nákladů	351
20.2	Metody výpočtu odchylek od rozpočtů celkových režijních nákladů úvarů	355
20.3	Třídění odchylek podle odpovědnosti	359
20.4	Zjišťování odchylek u jednotlivých položek režijních nákladů	361
21	Rozdílové metody a platná čs. účetní metodika	363
21.1	Jednookruhová soustava účetnictví	363
21.1.1	Varianta 1A	364
21.1.2	Varianta 1B	367
21.1.3	Varianta 2	369
21.1.4	Změny norem	369
21.2	Dvouokruhová soustava účetnictví	375
	ODDÍL VII SPECIFICKÉ OBLASTI VYUŽITÍ KALKULACE	376
22	Zvláštnosti kalkulace variabilních nákladů	376
22.1	Problémy a nedostatky absorpční kalkulace	376
22.2	Podstata a východisko kalkulace variabilních nákladů	380
22.3	Význam kalkulace variabilních nákladů pro řízení	384
22.4	Praktická omezení a nedostatky kalkulace variabilních nákladů	386
22.5	Zdokonalené formy kalkulace variabilních nákladů	388
23	Kalkulace a ceny	394
23.1	Podstata a funkce velkoobchodních cen	394
23.2	K problematice cenové tvorby	395
23.2.1	Pojetí cen v centralistickém modelu řízení	395
23.2.2	K pojetí cen v tržní ekonomice	396
23.3	Uplatnění kalkulací v cenové oblasti	398
23.3.1	Kalkulace při administrativním způsobu tvorby cen	398
23.3.2	Kalkulace při vzniku ceny v tržní ekonomice	399
23.4	Pravidla optimální ceny a optimálního množství výrobků	401
23.4.1	Pravidla optimální ceny a optimálního množství výrobků z hlediska krátkodobé rovnováhy podniku	401
23.4.2	Pravidla optimální ceny a optimálního objemu výroby z hlediska dlouhodobé rovnováhy podniku	403

23.5	Využití kalkulací při analýze vlivu platných cen na ekonomiku podniku . . .	404
ODDĚL VIII VÝNOSY A HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK PODNIKU . . .		411
24	Komplexnost hospodářské činnosti podniku	411
24.1	Struktura podnikových činností a vazby mezi nimi	411
24.2	Náklady a výnosy základní podnikové činnosti	413
24.3	Náklady a výnosy ostatních podnikových činností	414
24.4	Základní faktory určující průběh výnosů podniku	416
25	Hospodářský výsledek podniku	418
25.1	Hospodářský výsledek základní podnikové činnosti	418
25.2	Hospodářské výsledky ostatních podnikových činností	421
25.3	Hospodářský výsledek podniku zjišťovaný za časové období	422
ODDĚL IX ROZPOČETNICTVÍ		427
26	Pojetí rozpočetnictví	427
26.1	Charakteristika a vztahy	428
26.2	Obsahové vymezení rozpočetnictví	431
26.3	Vztah ročního rozpočtu k ročnímu plánu výkonů, nákladů a tvorby zisku . . .	437
26.4	Vztah ročního rozpočtu k rozpočtům za kratší období	438
26.5	Rozpočtová rezerva	439
26.6	Kontrola rozpočtů	439
Literatura		440
Rejstřík		442